

успішно вирішують задачі у всіх трьох планах: практичному, образному і словесно-логічному (вербальному) [2].

Під впливом навчання, в мисленні молодшого школяра змінюються співвідношення його образних і понятійних, конкретних і абстрактних компонентів. Ці зміни відбуваються по-різному, залежно від змісту навчання. Здійснюючи індивідуальний підхід до учнів під час розв'язування ними мислительних і навчальних задач, важливо варіювати переходи від наочно-практичних, наочно-мовних до абстрактних способів і навпаки.

Для дослідження мислення молодших школярів доцільно використовувати ряд емпіричних та психодіагностичних методів, зокрема: діагностичні (тестування), включене та невключене спостереження, ряд психодіагностичних методик. Зокрема, для вивчення інтегрального показника вербально-логічного мислення доцільно застосовувати методику «Виключення слів», з метою дослідження рівня аналізу та синтезу, рівня операцій і порівняння, застосовують методику Д. Завалишної. З метою дослідження творчості мислення, доцільним є використання тесту «Дослідження гнучкості побудови графічного образу».

Для розвитку та корекції мислення застосовується комплексна робота, яка передбачає роботу вчителів, батьків та безпосередньо самого психолога. Через такий вид роботи як психологічна просвіта, можна здійснити навчання вчителів та батьків, ознайомити їх з віковими психофізіологічними особливостями розвитку дитини, особливостями мислення дітей молодшого шкільного віку, з результатами тестування учнів даного класу та корекційно-розвивальними вправами, які забезпечують розвиток мислення дітей молодшого шкільного віку. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у підборі системи тренінгових занять, спрямованих на розвиток мислення молодших школярів.

Література

1. Бондар А. Порушення пізнавальних процесів та емоційної сфери / А. Бондар // Психолог. – 2013. – №3. – С.21-25.
2. Сverdlik Н. Упровадження куточків логічного мислення / Н. Сverdlik // Початкова освіта. – 2013. – №9. – С. 2-7.

УДК 159.942:378:373.3.011.3-051(043.2)

АЛМАШІ С.І., СТОЙКА Б. В.,
Мукачівський державний університет

ЩОДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Особливістю педагогічної діяльності є висока емоційна напруженість. Численні емоціогенні фактори носять як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. Ситуації емоційного перенавантаження, пов'язані з високим рівнем афективної напруженості, дезорганізують педагогічну діяльність, яка належить до складних, творчих видів діяльності. Повторювання ситуацій професійних

стресів приводить до виснаження нервової системи педагогів, емоційних зривів, нервово-психічних захворювань. У зв'язку з цим, у своїй повсякденній праці педагог постійно стикається з необхідністю керування емоційними станами, що викликає проблему пошуку найбільш ефективних способів емоційної регуляції й саморегуляції вчителя в напружених ситуаціях професійної діяльності.

У психолого-педагогічній літературі висвітлені фундаментальні теоретичні та експериментальні дослідження, які стосуються закономірностей становлення емоційної сфери, загальних аспектів проблеми емоцій, емоційної зрілості (праці Г. Бреслава, О. Запорожець, О. Кульчицької, А. Ольшаннікової, А. Ребер, А. Сухарєва, О. Чебикіна, О. Яковлевої та ін.), емоційного інтелекту (Р. Бар-Он, Д. Гоулмен, Д. Люсин, Дж. Мейер, П. Селовей, Д. Карузо та ін.) [1].

У психології емоції розглядаються як регулятивні процеси. Між емоціями та діяльністю існує тісний взаємозв'язок: емоції відображають відношення між мотивами (потребами) та реалізацією діяльності, що їм відповідає, внаслідок чого людина настроюється на подальші дії. Отже, емоції є і результатом здійснення діяльності і механізмом її руху.

Проаналізувавши підходи дослідників щодо готовності до педагогічної діяльності, слід зазначити, що більшість науковців емоційний компонент визначають як системоутворюючий у структурі готовності. Адже, властивість емоційно-вольового компонента полягає в умінні вчителя контролювати свої емоції, управляти своїм настроєм та настроєм учнів. Оскільки психологічна атмосфера, в якій вирують позитивні емоції, спонукає до співпраці, створює творчу атмосферу.

Аналізуючи особливості розвитку емоційної сфери майбутніх педагогів слід відзначити, що розвиток емоційної сфери пов'язаний з розвитком психічним і соціальним під впливом певних умов – обставин, які сприяють успішній організації і здійсненню процесу її формування у студентів. Пов'язані вони і з викладачами, і зі студентами, і, звичайно, з процесом професійного навчання. Концепцію розвитку емоційної сфери студента можна побудувати, якщо відомі вікові особливості розвитку емоційної сфери студентів; сутність професійно важливих компонентів емоційної сфери майбутнього педагога; можливості професійної підготовки в розвитку емоційної сфери. Відтак, основними етапами розвитку емоційної сфери студентів – майбутніх педагогів в процесі професійної підготовки мають стати: загальний розвиток емоційної сфери; її саморозвиток; формування професійно значущих компонентів емоційної сфери та їх саморозвиток.

Основними психолого-педагогічними умовами формування емоційної компетентності майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки слід вважати: структурно-змістове забезпечення процесу формування емоційної компетентності, що передбачає ознайомлення студентів з базовими поняттями науки про емоції та надання теоретичних знань з проблем емоційної сфери та взаємодії; моделювання квазіпрофесійних ситуацій і використання тренінгів на

основі міждисциплінарного підходу для відпрацювання у студентів здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки і досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики; залучення студентів до позааудиторної практичної діяльності, зокрема до науково-дослідницької, та розв'язання завдань професійно орієнтованого характеру під час різних видів практики; відповідну підготовку науково-викладацького складу та налагодження суб'єкт-суб'єктних відносин між учасниками педагогічного процесу.

Опрацювавши спеціальну літературу щодо методів діагностики, найбільш доцільними для вирішення вказаної проблеми, на нашу думку, є: Методика оцінки рівня ситуативної та особистісної тривожності (Ч.Д. Спілберга, Ю.Л. Ханіна) та методика дослідження емоційно-вольових якостей (Тейлор, Айзенк, Роонг, Роттер обробка Кондратьєвої) [2].

Поєднання різних методик дає можливість отримати достовірні і об'єктивні знання про предмет дослідження, а на основі цього – виявити особливості емоційної регуляції професійної діяльності майбутніх вчителів початкових класів у процесі їх підготовки у ЗВО.

Отже, за допомогою психологічних чинників необхідно протягом навчання у вузі формувати тенденцію до налагодження процесу емоційної регуляції, який є одним із визначальних складових готовності до професійної діяльності, а також систематично контролювати прояв емоційно-вольової сфери впродовж власне професійної діяльності.

Література

1. Андрієнко І. Як зберегти психоемоційне здоров'я вчителя / І. Андрієнко // Психолог. – 2017. – С.30-33.
2. Алмаші С.І. Емоційна сфера майбутніх педагогів під час професійної підготовки / С.І. Алмаші // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія "Педагогіка та психологія": збірник наукових праць / гол.ред. Т.Д. Щербан. – Мукачево : Видавництво МДУ, 2016. – С.201-205.
3. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості : Реком. МОНУ. Навч. посібник для студ. ВНЗ / Т. С. Кириленко. – К : Либідь, 2007. – С.226-230.

УДК 316.72:378:373.2.011.3-051

АТРОЩЕНКО Т.О., ЛЕЛИК М.І.,
Мукачівський державний університет

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сьогодення характеризується посиленою взаємодією між країнами та народами з метою взаємозбагачення культур, що зумовлює актуальність проблеми толерантного співіснування представників різних етнічних, релігійних та соціальних спільнот, зростання значущості полікультурної освіти та виховання підростаючого покоління, і, відповідно, необхідність аналізу

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>